

Verkeerseducatie

Verkeerseducatie is een gedeelde taak van lokale besturen, politie, scholen en ouders. Laat je inspireren in deze Mobiliteitsbrief.

Om systematisch in te spelen op thema's als drugs, pestgedrag, geweld, milieu en verkeer hebben de preventiedienst en de scholen uit Tienen zich verenigd in een preventieraad. "Met deze brede aanpak bereiken we alle leerlingen en stomen we hen klaar om veilig en duurzaam aan het verkeer deel te nemen", zegt Martine Vancamp, hoofd van de preventiedienst.

'Door verkeerseducatie in de preventieraad te integreren, winnen we tijd en efficiëntie'

interview

Het stadsbestuur van Tienen promoot het STOP-principe, waarbij stappers, trappers, openbaar vervoer en personenvervoer in die volgorde prioriteit krijgen bij de inrichting van de openbare ruimte. "Het lijkt ons logisch om onze kinderen daarin mee te nemen. Dat doen we door de scholen te ondersteunen bij verkeerseducatie", aldus Martine Vancamp. "25 jaar geleden is de preventieraad opgericht, een overlegforum voor stadsdiensten, scholen en andere relevante partners zoals de politie. Van in het begin vonden wij het belangrijk om nauw samen te werken met de scholen. De eerste jaren lag de focus op drugspreventie, maar gaandeweg kwamen er thema's bij waaronder verkeerseducatie. Het forum bleek al snel heel handig om verschillende onderwerpen efficiënt en op grote schaal aan te pakken. We kunnen meteen beslissingen nemen en de communicatie verloopt direct en efficiënt."

Werkgroepen

De preventieraad bestaat uit twee werkgroepen: één voor de basisscholen en één voor de

secundaire scholen. Daarin zitten de preventiedienst, de directies van alle scholen en de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB). In de werkgroep basisscholen schuift ook de politie altijd mee aan. Vancamp: "We vergaderen vier tot vijf keer per jaar. We overlopen dan alle thema's. Daardoor werken we voortdurend op alle onderwerpen. De directeurs of adjunct-directeurs van alle scholen zijn steeds aanwezig, het engagement is dus zeer groot. Voor hen is het bovendien een gelegenheid om andere directieleden te ontmoeten en van gedachten te wisselen. Die dynamiek werkt heel inspirerend."

Leerlijnen

Per schooljaar tekent de preventiedienst twee leerlijnen uit voor verkeerseducatie: één voor het basisonderwijs en één voor het secundair onderwijs. "Die leerlijnen stellen we voor op de netoverschrijdende directievergaderingen in het begin van het schooljaar", zegt Vancamp. "We overlopen en evalueren dan de acties van het voorbije schooljaar. Door

VSV

TIENEN

Martine Vancamp, diensthoofd Preventiedienst in Tienen: "Als we het STOP-principe promoten, moeten we onze jongeren ook leren om zich veilig te verplaatsen als voetganger, fietser en openbaarvervoergebruiker."

de gedetailleerde jaarplanning weten alle scholen wat ze wanneer kunnen verwachten. En zo kunnen ze ook zelf extra initiatieven inplannen, als ze dat willen. In Tienen bieden wij vooral verkeerseducatie aan die wat meer grootschalige organisatie of samenwerking met de politie vergt, zoals lessen over de dode hoek of fietscontroles."

Tijdwinst

"Door onze jarenlange ervaring met de preventieraad zijn de verschillende partners ondertussen heel goed op elkaar afgestemd. De gestructureerde en planmatige aanpak bespaart ons en de scholen veel tijd. Tienen heeft dertien basisscholen en vijf secundaire scholen. Als we die allemaal apart zouden moeten ondersteunen of adviseren, zou dat veel meer tijd vragen. De leerlijnen over verkeerseducatie zijn sterk gebaseerd op het educatief materiaal van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV). Voor vele initiatieven werken we dan ook goed samen met de politiediensten."

Verkeersopvoeding als basistaak voor de politie

‘Verkeer’ is een van de zeven basistaken van de lokale politie. Wij deden inspiratie op in de politiezones Bredene/De Haan, Damme/Knokke-Heist en Vilvoorde/Machelen.

Bredene/De Haan

Praktijkgerichte verkeersklassen

Al vijftien jaar organiseert de politie Bredene/De Haan verkeersklassen voor alle leerlingen van het vierde of vijfde leerjaar. Leerlingen van negen en tien jaar krijgen zo verkeersles van twee politie-inspecteurs. Ivo Maertens is een van hen. “Dit is de leeftijd waarop de meeste kinderen fietsvaardig zijn. Met onze lessen bereiden we ze voor om alleen te fietsen.”

“Voor het theoretische stuk gebruiken we zelfgemaakte foto’s en filmpjes van de schoolomgeving. Zo spelen we in op de leefwereld van de kinderen. We kiezen er ook bewust voor om kinderen zelf verkeersregels te laten uitleggen.” De theorie oefenen Ivo en zijn collega in met een interactieve digitale kwis en een spel op de speelplaats. “In de namiddag maken we een fietstochtje in kleine groepjes, onder begeleiding van twee inspecteurs en een leerkracht. De andere kinderen testen ondertussen hun fietsbehendigheid in een parcours op de speelplaats. Tegelijkertijd doen we ook fietscontroles.”

“Door de filmpjes en de fietstocht leren de kinderen hoe ze met de gevaren in hun eigen schoolomgeving moeten omgaan”, vertelt inspecteur Maertens. De politie van Bredene en De Haan trekt jaarlijks een aanzienlijk budget uit voor deze lessen. “Elke gemeente of zone zou dit moeten doen”, zegt Maertens daarover.

Twee politie-inspecteurs geven in Bredene en De Haan interactieve verkeerslessen in het vierde en vijfde leerjaar.

Fietsexamens worden steeds vaker centraal georganiseerd en permanent bewegwijzerd.

“Het is voor een kind van onschatbare waarde om zich in het verkeer te leren verplaatsen. En hoe vroeger kinderen de complexiteit van de verkeersregels ontdekken, hoe sneller ze ermee weg zijn. Wij zijn dan ook trots op ons partnership met de scholen en de gemeentebesturen!”

Damme/Knokke-Heist

Engagement om samen te werken

De politiezone Damme/Knokke-Heist ondertekende vorige zomer een charter met beide gemeenten en alle veertien basisscholen op haar grondgebied. “Daarin bevestigen we ons engagement om samen te werken rond verkeersveiligheid in de schoolomgevingen. Verkeersveiligheid is dan ook geen exclusieve taak van de politie, school, overheid of een andere initiatiefnemer”, zegt Inspecteur Chris Van Wynsberghe, een van de initiatiefnemers.

De lokale politie, lokale overheden en schooldirecties engageren zich in dat charter om gedurende vijf jaar:

- het STOP-principe bij de leerlingen aan te moedigen en zelf het goede voorbeeld te geven in verkeersgedrag;
- gemachtigde opzichters van de school in te zetten in de onmiddellijke omgeving van de schoolpoort en een gecoördineerd politietoezicht aan te bieden op de verschillende schoolroutes;
- de verticale leerlijn voor verkeers- en mobiliteitseducatie van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) te volgen, eraan deel te nemen en te begeleiden;
- diverse initiatieven rond verkeersveiligheid te ondersteunen, zoals fietscontroles, fietsvaardigheidstrainingen of lessen over dode hoek;
- jaarlijks te evalueren.

Vilvoorde/Machelen

Gecentraliseerd fietsexamen

Veel basisscholen organiseren op het einde van het schooljaar een fietsexamen voor de oudste leerlingen. In Vilvoorde wordt dat grote fietsexamen sinds vorig jaar centraal georganiseerd.

Rudi Claes, commissaris bij de politiezone Vilvoorde/Machelen: “Vroeger organiseerde elke school een eigen fietsexamen. Maar praktisch was het voor ons niet altijd haalbaar om genoeg ondersteuning te geven. Een fietsexamen vraagt veel helpende handen. Daarom besloten we vorig jaar, in overleg met de stad en de scholen, om een gezamenlijk fietsexamen te organiseren. Gedurende een week leggen alle leerlingen hun fietsexamen af. Vorig jaar waren het er meer dan 650. Omdat we nog geen permanente signalisatie hebben, plaatsen we vlak voor de paasvakantie tijdelijke wegwijzers. Zo kunnen de kinderen tijdens de schoolvakantie al oefenen met hun ouders.”

De kinderen oefenen eerst hun fietsbehendigheid op een parking en volgen daarna een route van ongeveer zeven km langs alle secundaire scholen. “We bieden een mooi parcours aan waarop jongeren in alle veiligheid hun fietsbehendigheid kunnen testen op de openbare weg. Dankzij deze route raken ze vertrouwd met het verkeer op soms drukke verkeersassen en leren ze ook de reisweg naar de secundaire school kennen”, zegt commissaris Claes. Tijdens het examen staan naast de leerkrachten ook vijftien politiemedewerkers, acht gemeenschapswachten en een 30-tal vrijwillige seingever paraat. Vorig jaar waren de leerlingen van de richting Integrale Veiligheid van het Technisch Atheneum voor het eerst seingever.

Basisschool Paridaens: 'Al spelend helpen we leerlingen omgaan met verkeer'

Basisschool Paridaens uit Leuven won vorig jaar als eerste school de Vlaamse Verkeersveiligheidsprijs. Een bekroning voor vijftien jaar werken aan verkeersveiligheid. De basisschool geeft ook op een interactieve en creatieve manier verkeerseducatie.

De werkgroep Verkeer op School (VOS) van basisschool Paridaens uit Leuven bestaat uit leerkrachten en ouders. De afgelopen jaren was de school trekker van talrijke infrastructurele initiatieven in de schoolbuurt. De inrichting van de allereerste Leuvense schoolstraat sprong het meest in het oog. Die kreeg de naam 'Octopusstraat' en heeft een geïntegreerde slagboom. Voor elk leerjaar is er in Paridaens een standaardaanbod 'klassieke' verkeerseducatie naar het voorbeeld van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV). Daarnaast ging de werkgroep op zoek naar manieren om verkeerseducatie ook op andere momenten speels en geïntegreerd aan te bieden. David Janssen, leerkracht en lid van de werkgroep VOS: "Op de speelplaats hebben we drie borden gemaakt met een plattegrond van wegen in magnetische verf. Op een bord schilderden we een waarheidsgetrouwe maar eenvoudige plattegrond van Leuven. Met de magneten maakten we auto's, fietsers en voetgangers. Regelmatig gebruiken de leerkrachten de borden om verkeerssituaties te visualiseren. Als er een uitstap gepland is, toont de leerkracht vooraf op de Leuvense plattegrond welke weg ze gaan volgen en waar de kinderen moeten opletten. Tijdens de speeltijden mogen de kinderen met de borden en magneten spelen."

Verkeersparcours

Deze zomer schilderde de werkgroep VOS een verkeersparcours op de speelplaats. "Het parcours is eenvoudig en loopt in één richting. Het is vooral bedoeld voor de kinderen van de kleuterklas en het eerste leerjaar. De plaatsen waarop de kinderen mogen fietsen kleurden we rood, zoals de rode fietspaden op de openbare weg. Langs het parcours liggen enkele kruispunten, voorrangsmarkeringen en

Met een verkeersparcours op de speelplaats kunnen kleuters tijdens de speeltijd hun fietsbehendigheid oefenen.

oversteekplaatsen. Soms zetten we verkeersborden. We hebben ook loopfietsen gekocht, zodat de kleuters op het parcours kunnen oefenen tijdens de middagspeeltijd. Het is trouwens de bedoeling om het parcours niet alleen als spel aan te bieden. We willen het nog meer integreren in de verkeerslessen, ook voor de andere klassen."

Fietsexamen

Oefenen gebeurt ook op de openbare weg. Daarom zorgde Paridaens, samen met een andere basisschool, de stad en de politie voor vaste bewegwijzeringroutes. Janssen: "Er zijn nu vier fietsexamenroutes door de stad. Die zijn permanent gemarkeerd. Dat maakt het voor ons veel eenvoudiger en veiliger om het examen te organiseren. Ouders kunnen zo

ook zelf langs het parcours oefenen met hun kinderen. Het aandeel van de ouders in verkeerseducatie mag je zeker niet onderschatten." Paridaens stimuleert kinderen ook om met de fiets naar de school te komen. "Met succes: sinds de inrichting van onze schoolstraat is het aantal fietsertjes met twintig procent gestegen! We doen dit omdat we vanaf het vierde leerjaar duidelijk merken dat kinderen die met de fiets komen veel fietsbehendiger zijn. En in het vijfde en zesde leerjaar doen we zo veel mogelijk schooluitstappen met de fiets, want al doende leert men het best. Om iedereen de kans te geven om mee te fietsen, hebben we zelfs 25 schoolfietsen gekocht met de hulp van Velo vzw. Ten slotte vinden we het belangrijk om continu verkeersacties te ondernemen. We blijven bijvoorbeeld kinderen en ouders sensibiliseren met acties tegen foutparkeerders. En regelmatig delen we folders uit om de leerlingen en hun ouders te wijzen op het belang van zichtbaarheid in het verkeer."

Voor elke uitstap krijgen de leerlingen een overzicht van de wandelroute op een magnetische plattegrond van Leuven.

David Janssen, werkgroep Verkeer op basisschool Paridaens: "Onderschat de rol van de ouders in verkeerseducatie niet."

'Les over dode hoek aan alle leerlingen van Borsbeek'

Borsbeek organiseert jaarlijks praktijkgerichte dodehoeklessen voor alle leerlingen tussen negen en twaalf jaar. Als deeltijds leerkracht en gemachtigd opzichter is schepen Kristof Van de Velde een van de drijvende krachten achter verkeerseducatie binnen het gemeentebestuur.

Verscheidene schepenen zijn ook gemachtigd opzichter, waaronder Kristof Van de Velde (midden).

Hoewel Borsbeek de kleinste gemeente van de provincie Antwerpen is, heeft ze toch een schoolpopulatie van om en bij de tweeduizend leerlingen. "Met zo'n hoog leerlingenaantal, een dichtbevolkte dorpskern en drie drukke verkeersassen is verkeerseducatie echt nodig", zegt Kristof Van de Velde. Hij is schepen van onderwijs in Borsbeek en ook deeltijds leerkracht in een lagere school in Ekeren. "Vooral vanuit mijn ervaring als leerkracht merk ik hoe belangrijk het is dat kinderen en jongeren de verkeersregels goed beheersen."

Het gemeentebestuur van Borsbeek organiseert jaarlijks dodehoeklessen voor kinderen van het vierde, vijfde en zesde leerjaar uit de twee basisscholen. "Dit jaar laten we voor het eerst de leerlingen van het zesde leerjaar de les geven aan de vierdejaars. Ik ben er zeker van dat ze de regels daardoor zelf beter zullen onthouden. Voor deze lessen zoek ik bedrijven die gratis een vrachtwagen willen uitlenen. De politie sluit ook een stukje van het terrein af, zodat de vrachtwagen manoeuvres kan uitvoeren en de kinderen met eigen ogen kunnen zien wat er gebeurt als

een vrachtwagen bijvoorbeeld een smalle straat inrijdt."

Gemachtigd opzichters

In afwachting van infrastructurele aanpassingen rond de basisscholen, richtte schepen Van de Velde vijf jaar geleden ook een pool van gemachtigde opzichters op. "Ik heb veel mensen persoonlijk aangesproken en dat heeft geloofd: onze pool telt nu 25 vrijwilligers waarmee we dagelijks drie zebrapaden kunnen bemannen. Ook vijf schepenen, waaronder ikzelf, en de burgemeester hebben zich ingeschreven in de beurtrol."

Proficiat, nieuwe mandatarissen!

Ben je verkozen op 14 oktober? Van harte proficiat! Wij, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) van de Vlaamse overheid, staan te trappelen om samen met jullie, nieuwe lokale mandatarissen, aan een innovatief en duurzaam mobiliteitsbeleid te werken. In de Mobiliteitsbrief belichten wij maandelijks (behalve in juli en augustus) een mobiliteitsthema. Vanaf april 2019 ontvangen alle nieuwe mandatarissen deze Mobiliteitsbrief automatisch op hun werk(e-mail)adres. Wil je nu al op de hoogte blijven van de beleidsintenties van ons departement? Abonneer je dan alvast gratis op Mobiliteitsbrief en doe nu al inspiratie op. Inschrijven kan via www.mobielvlaanderen.be/overheden. Je kunt zelf kiezen tussen een exemplaar op papier of een e-zine in je inbox. Op onze website staat ook meer informatie over lokaal mobiliteitsbeleid. Wil je nog meer informatie over wat wij voor jou kunnen doen? Kom dan op 21 januari naar het Startevent van VVSG voor nieuwe mandatarissen en breng een bezoek aan onze stand. Tot dan!

Schoolstraat in wetgeving

Het concept 'schoolstraat' is sinds 20 oktober 2018 wettelijk verankerd in de Wegcode. Met een duidelijke definitie, een eigen verkeersbord en verkeersregels. De Wegcode omschrijft de schoolstraat als: een openbare weg in de nabijheid van een onderwijsinstelling waar tijdelijk en tijdens bepaalde uren aan de toegangen een verplaatsbare afsluiting geplaatst is met het verkeersbord C3, voorzien van een onderbord met daarop de vermelding 'schoolstraat'.

Meer info: Wet van 2 september 2018 tot wijziging van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg wat de invoering van de schoolstraat betreft, BS 10 oktober 2018.

Engageer je voor duurzame stedelijke logistiek via de Green Deal

Duurzame stedelijke logistiek is een noodzaak voor bereikbare en leefbare steden. Daarom lanceert The Shift, met steun van de Koning Boudewijnstichting, een Green Deal rond dit thema. Een Green Deal is een

vrijwillige overeenkomst tussen (privé-) partners en de Vlaamse overheid om samen een groene doelstelling na te streven. Heeft jouw stad of gemeente plannen om stedelijke logistiek duurzamer maken? Stap dan mee in deze Green Deal met een actie die voertuigkilometers vermijdt, ze verschoont via zero-emissie voertuigen of ze verschuift naar een andere transportmodus of een minder druk tijdstip. Acties die inzetten op samenwerking en het verbinden van actoren rond dit thema zijn ook meer dan welkom.

Meer info: www.lne.be/green-deal-duurzame-stedelijke-logistiek

Agenda

november

- 6 Studiedag: mogelijkheden voor weginfrastructuur binnen wijzigende maatschappelijke context (Leuven)
- 8 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 3
- 12 Minder borden, meer verkeersveiligheid: lesdag 1
- 16 Safe2work Netwerkmeeing
- 19 Basisprincipes van de verkeerskunde: lesdag 4
- 22 Veiligere overwegen
- 26 Minder borden, meer verkeersveiligheid: lesdag 2
- 27 Basisopleiding voor mobiliteitscoördinatoren: lesdag 3
- 27 Verkeerstekens en signalisatieplannen

december

- 3 De wegcode: een opfrissing
- 4 FIX THE MIX! Gemengd verkeer, een essentieel onderdeel van sterk fietsbeleid
- 10 Infosessie vernieuwd vademecum autosnelwegen
- 10 Samen voor een veilige schoolomgeving
- 14 Basisopleiding voor mobiliteitscoördinatoren: lesdag 4

januari

- 21 Startevent VVSG voor nieuwe mandatarissen

Zie ook de agenda op www.mobielvlaanderen.be/overheden

Mobiliteitsbrief is er ook als e-zine. Abonnees op het e-zine krijgen de Mobiliteitsbrief digitaal in hun persoonlijke mailbox. Je kunt voor de papieren en/of digitale versie gratis in- en uitschrijven via www.mobielvlaanderen.be/overheden ('Publicaties' – 'Mobiliteitsbrief'). Op deze website vind je ook alle Mobiliteitsbrieven terug en meer informatie over het lokaal mobiliteitsbeleid. Voor suggesties en vragen over deze publicatie of je abonnement kun je mailen naar info@mobiliteitsbrief.be.